

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 12 frt.
Félévre ——— 6 „
Negyedévre ——— 3 „
Egy hóra ——— 1 „
— Egyes szám 4 kr. —

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszo-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodákban.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A kötelező polgári házasság.

Nagybecskerek, augusztus 21.

(—s.) Most már csakugyan kétségtelen, hogy a Wekerle-kabinet az egyházpolitikai programot, melynek proklamálásával a kormányzatot elfoglalta, egész terjedelmében komoly feladatának tekintette és annak megoldásához e nagyszabású problema fontosságának és horderejének teljes tudatában fogott hozzá.

Az állami anyakönyvvezetésről, a szabad vallásgyakorlatról és a zsidók recepcziójáról szóló törvényjavaslatok már a képviselőház asztalán várnak bizottsági s teljes ülésbei tárgyalásra. És a programnak negyedik pontja, a polgári házasságról szóló reform is — a mint hírlik — elkészült, a minisztertanácskozáson is keresztül ment s mostanában legfelsőbb jóváhagyás alá kerül.

Ezzel tehát be van tetőzve a kormány szabadelvű politikájának épülete, mert annak éppen legsarkalatosabb program pontját a házasságjog képezi, mely a legképtelenebb viszonyoknak szabja végét a családi és öröklési jog terén.

Három főelv képezi alapját a törvénytervezetnek, melyen az egész nyugszik; az egységes házasságjog, a házasságnak felbonthatósága és a kötelező polgári házasság.

Az első irányszempont megfogja szüntetni azt a valóban szégyenletes állapotot, mely a legkiáltóbb anomáliáknak kuforrása, hogy nem kevesebb, mint nyolcz törvény veendő nálunk szemügyre annak elbírálásánál, vajjon valamely házasság érvényes, vagy érvénytelen, felbontható vagy felbonthatatlan-e? Más államok hasonló viszonyok tarthatatlan voltát épp úgy érezték, mint mi, s ez indította a művelt nemzetek kormányait a házasságjog egységes rendezésére, mely a felekezeti surlódások megszüntetésével az állami érdekeknek szerez érvényt.

Persze ez sehol a világon nem ment nehézség és ellenakció nélkül, melyet különösen a katolikus hitfelekezet fejtett

ki legerősebben, a mint az nálunk is jelentkezik, hol a katolikus egyház hatalmi állása minden tekintetben jelentékeny. De mindenütt a világon a tapasztalat azt igazolta, hogy az ügy megérte a küzdelem fáradságát, és hogy jobb volt egyszerre kivívni az állami érdekek diadalát, mint még századokon keresztül tünni a felekezeti surlódásokat.

A házasság felbonthatósága a legnehezebben megoldható kérdésnek bizonyult mindenütt, különösen pedig a tulnyomó részben katolikus országokban. Pedig a főkérdés tulajdonképen igen egyszerű és az élettapasztalat által már régen meg van oldva oly irányban, hogy a házasság felbontásának lehetősége föltétlenül szükséges. Az élet igazolja, hogy azon vallásoknál, melyek a házasság felbonthatóságát koncedálják, a házasság élettel sem lazább, mint a felbonthatatlan házasságot kötő katolikusoknál, sőt éppen ez a körülmény a katolikusoknál oly jelenséget produkál, melyek sem a katolikus vallásnak, sem pedig az erkölcsiségnek hasznára nincsenek. Amíg emberek lesznek a világon, addig mindig lesznek boldogtalan házasságok, melyeket a házasság felekezeti elviselési lehetetlen.

Természetes, hogy a házassági kérdéseknek gyökeres és végleges megoldását csakis a kötelező polgári házasság eredményezheti. Minden más forma csak fél munka volna, mely az állam céljait meg nem valósítaná. Első sorban tehát köteles lesz házasságát a polgári hatóság előtt megkötöni, szabadságában állván azt azután egyházi szertartás szerint is ismételni. Az állam tehát teljesen érintetlenül hagyja az egyházak jogait.

A Wekerle-kabinet liberalizmusa teljes garancia előttünk, hogy a javaslat a házasság összes kérdéseit szabadelvű szellemen oldja meg, s a kabinet akaratereje és szilárd elhatározása teljesen megnyugtató az iránt, hogy a javaslat mielőbb törvénynyé is legyen.

A polgári eljárás reformja. Az igazságügyminiszter tudvalevőleg Lányi Bertalan kir. táblai bírót bizta meg, hogy a polgári eljárás reformjának életbeléptetése végett a németországi és svájci bíróságok ügyvitelét tanulmányozza, most befejezte két hónapra terjedt tanulmányutját. Lányi a felvidékre utazik, hogy tanulmányairól a Tátrafüreden időző igazságügyminiszternek jelentést tegyen.

A koleraveszély ellen. Az itt-ott fellépő koleraesetek ellenében üdvösnek mutatkozik a belügyminiszter rendelete, melynek pontos betartása — ami mindenestre meg is fog történni — csökkenteni fogja a veszedelmet. De egyszerűen mint bizonyíték ez arra, hogy erélyes eljárás mellett a fertőző anyagokat kipusztítani is lehet. A legeklatásabb módon bizonyult ez Máramaros-megyében, a hol sok ezerre menő vasuti munkás dolgozik most. A belügyminiszter elrendelte a gyanus megbetegedések fellépte után, hogy ne csak a munkások egymásközi érintkezését akadályozzák meg, hanem a betegek gondos ápolása után még a munkásbarakkokat is elégersék. Ilyen módon sikerült is a járvány tovaterjedését megakadályozni. Az ottani munkások tehát nem a betegségtől való félelmükben hagyták el azt a vidéket, hanem egyszerűen lakáshiány miatt. De a barakkok elégetése megakadályozta, hogy köztük járványszerűen pusztítson a kolera.

A dunántúli közművelődési egyesület működését a nyári időszak egy kissé megbénította, most azonban úgy a taggyűjtés, mint a fiókok megalapítása érdekében új mozgalom indul. Az irodalmi szakosztályt Rákosi Jenő és Bekicsics Gusztáv alakítják meg, s közreműködésére felszólítják a Dunántul összes íróit. A dunántúli fürdők és nyaralók népszerűsítésére a Balatoni kultúregyesülettel közösen kiadott füzet rendkívüli mértékben elterjedt s hatása nagyon érezhető, amennyiben különösen a Balaton vidékén megszorodott a nyaraló közönség. Ujabb akciónak szüksége forog fenn Tolna és Baranya vármegyében, honnan ismét megindult a kívándorlás, e két megyében sürgősen meg kell alakítani a fiókegyleteket, s ezek megalakítását Tolnamegyében maga a főispán, Széchenyi Sándor gróf vállalta magára. Az egylet a jövő hóban megkezdí a maradandó alkotások létesítését: a D. K. E. első óvodái két határszéli városban, Perlakon (Zalamegye) és Szent-Gotthardon (Vasmege) már legközelebb megnyílnak. Perlakon

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

Séta az erdőben.

L'amor che muove il sole e l'altre stelle.

Dante.

Összeboruló erdei fák között, egy keskeny uton haladtak egymás mellett az ifjú és a nő. A növekedő árnyak, az erdő merengésre készítő zaja nagyon hatott mindkettőjükre, mert néma volt az ajkuk, csupán szemekben csillant meg az a sajátságos fény, mely sejteti, hogy a lélek hangosan beszél, tépelődik, álmodik.

Mikor egy keresztutóhoz értek, a nő felvette a szemét és hidegen pillantott az ifjura.

— Ön itt. Egészen megfedekeztem róla.

Az ifjú elvörösödött és közelebb lépett a nőhöz, ki egy pillanat alatt átváltozott; mintha nem is az előbbi lett volna, aki érzéletesen, lecsügesztett lövel, álmódú szemekkel tekintett maga elé; most a termete kiegyenesedett és égő szemei megvillantak s ruhájáról kecsesen rázta le a port, azután kacagott hangosan, hogy szinte belecsendült a mészáló erdő. Fehér fogai igazán villantak meg az összeboruló lombok fél homályában.

— Maga ügyetlen. Mért nem szórakoztatt. Egészen szentimentálisá válik mellette az ember.

— Nekem pedig nagyon tetszik az, hogy nagysád minden szentimentalizmust tagadó elveiről egy kissé megfedekezett.

Most meg a nő pirult el s kedves zavarral tekintett az ifjura, ki mosolyogva nézett arcába.

— Igaza van magának, lássa nem tagadom. Elfogott engem is valami itt a lelkemben, úgy egy pillanatra s oly csodálatos összhangba jött a lelkem ezzel a méla szürkeséggel, suttogó lombokkal, mozdulatlan árnyakkal. Egészen kivételem önmagamból. Bolondság az egész. A friss levegő hatásától megélenkült vérkeringés okozta csak, semmi köze hozzá a léleknek; mert nekem hiába beszél maga kedves, poétikus hangulatokról, érzésekről, nem állandó lakói ezek a léleknek — eltűnnek egy szempillantás alatt és a virágaitól megfosztott lélek kopárságában annál inkább érzi az eszmények után való küzdelem czéltalanságát. A lehűlt vér megfizeteti azt a tévedést, hogy elég balgák voltunk hinni az álmadozásban, mely semmi, semmi, csupán gunyos paródiája a fák és virágok derült boldogságának.

Nincs az emberekben már semmi állhatatossága a poézisnek, mert ha egy pillanatra föl is csillan a lélekben valami földfeletti érzés, gyorsan is tűnik attól a gunyos kacagástól, melylyel más figyelmezteti az álmodót a nagy tévedésre — azután önmagunkon is kacagni szoktunk. Hiszen én is kikacagtam már magamat.

Az ifjú némán hallgatta ezt a szomorú beszédet, mely a fi. tal nő rózsapiros ajkaihoz oly visszasan illett. Azután mindaketten szóltalanul haladtak tovább az egyik uton, mely legsötétebb volt az összeboruló falombok miatt.

A nő egyszerre megállt egy kis bokor előtt

— Nézze csak.

A bokorban egy fészék volt, melyben két kis madár lapult meg egymás mellett. Eppen akkor hajtotta oda az egyik kis fejét a társához és halk csicsérgéssel csókolgatta azt. Boldogsá-

gukban észre sem vették a kíváncsi szemeket, melyek kilesték titkukat.

— Nemde, ez az igazi boldogság? — kérde az ifjú halkan.

A nő nem felelt, csak a szeméi csillantak meg édes epedően, de oly fájdalommal, melynek még a látása is megrendíti a lelket s bevonja abba a titokzatos örvénybe, a hol a családásoktól való félelem a kétséget szüli. Ugy állt ott a szép nő néhány percig, de ismét felvetette a fejét és lábujjhegyen elsieltett a bokortól. Az ifjú követte.

— Ez a boldogság — suttogta a nő. — Az embernek nem adatott meg ez. A mi boldogságunk csak hangulatokon alapul és a szerelem nem szerelem, csupán a vér sebesebb lüktetése, mely csak addig nyújt boldogságot, míg vágy; azután ismét elsötétül a szív, elesügged a lélek. Így gondolom én ezt, mert ismerem az embereket, akik hamar gondoskodtak róla, hogy eszményekben való hitem megtörjék azon a tapasztaláson, melyet a léha férfi had szerez meg a nőnek. Nem becsülöm magukat, szemébe mondom önnek nyiltan. Nem hiszek magának sem, mert maga is férfi és ma már a tekintet nyíltságára oly keveset lehet adni, mint a piros, élettéljes gyümölcsre, melyben fegyér is lehet. Ön ért engem, és nem veszi tőlem rosszlelkűségnek azt a gunyt, melynek mérges nyilával oly sokszor megbántom leggyöngédebb viselkedése közben is. Ilyenkor magán akarok bosszút állni ezekért a kétségekért, de soha sem tudhatom eléggé senkivel szemben kifejezni azt a mély keserőséget, mely lelkemet betölti, ha a természet tisztaságát és az emberek tévedéseit látom; nem hiszek bennök, örömmöm csak az, ha itt az erdő csendjében,

egészen új óvoda épül, Szent-Gotthardon pedig a városi óvodát fogják az egyetl nevében legközelebb átvenni, Széll Kálmán elnök és Porzolt Kálmán titkár. Az évi közgyűlést valószínűleg csak októberben tartják meg, esetleg valamelyik dunántúli városban.

A helyes terv. Gróf Bethlen András földmívelésügyi miniszter pár hónappal ezelőtt részletes mezőgazdasági felvételei kapcsolatos állatszámítás tervezetét terjesztette az országos gazdatanács elé. A lapok akkor ezt a fontos statisztikai felvételt kimerítően ismertették s a közvélemény osztatlan helyesléssel fogadta. Most a miniszter — mint a „B. C.” értesül — hogy a tervezet helyessége a gyakorlati alkalmazásban is megállapították, a kiadandó utasítások pedig lehető alaposan és a helyi viszonyok gondos figyelembe vételével szerkesztessenek: az ország különböző vidékein az országos m. kir. statisztikai hivatal által s az illető vidékek tekintélyes gazdáinak tevékeny közreműködése mellett még e hó folytán részleges próbaszámításokat tartat. E czélszerű intézkedés bizonyára nagy mértékben elő fogja mozdítani a magyar mezőgazdaság szempontjából oly nagy horderejű adatgyűjtés sikerét.

A cousin.

Hedvig még fiatal asszony volt; középtermetű, kissé soványkás, mozgékony teremtés; szőkés hajjal, apró szürke szemmel, melyekben olthatatlan láng égett.

A férje menyecske kecses mozdulataival, apró kacsoi s lábaival jobban tetszett, mint más kaczer szépség.

Az uráért nem valami nagyon rajongott.

A férje szikár, csontos férfi volt, ki vagy aludt vagy evett, vagy pedig felhúzott szemöldökkel lótt ide-oda a földjein, keresni holmi megróni valót s ilyenkor olyan dühös lett, mint a hörcsög.

Most aratás idején meg éppen elhanyagolta szép asszonyát; nem volt számára se pillantása, se csókja, se ölelése.

Ily körülmények közt nem volt valami csodálatos dolog, hogy a szép Hedvig nagyon megörült, mikor a kis cousin — az a kedves fiú fekete hajával, széles vállával — azt írta, hogy eljön néhány hétre s ma vagy holnap itt lesz, küldjenek érte az állomáshoz kocsi.

*

A hívős szobában ültek.

Feléd ur, a férj, fontos képpel ült az i. asztalnál, érzékeny kis felesége meg a pamlagon heverészett. A férj lecsapta tollát s pihent.

— No — mondá — ma reggel elküldtem érte Jánost, az öreg bérest. Már bizony itt lehetnének. Csak nem érte őket valami baj utközben?

Az asszonyka természetesen találta, hogy férje is a cousinra gondol s megijed.

— Isten mnts! — kiáltá — csak lesz annyi esze az öregnek, hogy nem követ el valami ostobaságot.

— Ne aggódjál szivecském! megérkezik baj nélkül. Hát ugy szeretnéd már látni! He-he!

Hedvig lesüté kissé szeméit.

— Ugyan ne faggas ilyen kérdéssel. Hát persze, hogy szeretném.

— No nem sokára itt lesz, aztán majd szaporábban folyik a munka. Tudod lelkecském, nagy hasznát veszem a gazdaságban!

— Erős és kitartó! Az igaz, hogy néha egy kicsit szeszélyeskedik és hogy sokba kerül a tartása, de...

Erre már felugrott a menyecske.

— Mit?! — szólalt meg hevesen — csak nem fogsz piszkoskodni ilyen alkalmakkor; inkább eladom utolsó darab ékszeremet is!

a néma szürkeségben bolyonghatok; pedig itt is csak elővesz a keserűség. Hiszen meg van mérgezve már a lelkecském. — Nemde most is terhére vagyok ezzel a sopánkodással és maga már szabadulni szeretne tőlem; de nem hagyom. Szenvedjen értem maga is, a bosszumnak egy porszeme magán is megülhet. Higye meg, jól esik látnom bosszankodását. Hogy is ne! Egy fiatal nő és egy fiatal ember az erdőben csak egyedül vannak és édes szerelmi suttogás, csók helyett mi történik itt? Igazán kacagni való.

— Téved, nagysád. Én igen pompásan mulatok itt s ha az ön mérges nyilait érzem is, e fájdalom csak növelő ellentétjét képezi annak a boldogságnak, melyet máshol édes szerelmi suttogás és csók nyújtanak nekem. Az ő képe annál kedvesebben domborodik ki előttem, minél sötétebb és gunyosabb ön. Megvallom, nem tartom helyesnek azt az erőltetett cinizmust, melylyel a lelkecském telis-tele van. Higye meg nekem, mégis sokkal szentimentálisabb ön, mint én vagyok, ki elvégre is a való egészséges érzésére fektetem a fősúlyt és a hangulatokból csupán annyit kívánok, a mennyi kellemes zománczot képes vonni a valóságra. Mi lenne belőlünk, ha csupán hangulatokból állnának az érzéseink? Mindenesetre nem lennénk egészséges lelkű emberek, pedig e minőségünket kötelességünk megtartani, mert ha teljesen le akarnók vetkezni a realizmust és csupán az ideálok hangulatos világában akarnánk sütkérezni, bizony nem mennénk semmire vagy legalább is úgy járnánk, mint a csillagász, a ki addig bámulta a csillagokat, míg bele bukott a gödörbe. Mért nem nézett a lába alá is. Akármilyen prózai is a láb,

A férj nem tudta, mire vélje a menyecskeket ezt a nagy áldozatkészséget. Egészen kipirult s zemei is villogtak bele.

De éppen mikor csittgatta, kopogtatott be az öreg János.

— Nagyságos ur, meggyűtünk!

Az asszonyka nem birt egy gyöngy öremsikoltást elfojtani s özike könnyűségével szökött ki a szobából, hogy mint első üdvözölhesse, a kedves jövevényt.

És az udvar közepén állt (az ura által rendelt) nyolcz ökör által bevont... új eséplőgép.

F. A.

HIREK.

— **Szent István ünnepe.** Hagományos kegyelettel ünnepeltük meg a szent király magasatos ünnepét. Harangszó hívta a hívőket az isten házába, hogy lerója a kegyelet adóját az államalkotó, a szentté avatott király dicsőséges emléke iránt. A nemzet ünnepe Szent István napja, azt tanítja becsbe tartani a nagyapát az unokáinak, a szülő a gyermekének. Ugy folyt le, amint illő volt, fényben, pompában ragyogva, kifejezője lett annak a közörmnek, mely a legnagyobból a legkisebbig mindenkit elfog, ha a magyarság évezredes küzdelmét, dicsőség sugározta multját felidéri emlékében.

Szombaton este ki voltak a város utcái világítva. Nemzeti, megyei színű zászlók borították el a házakat, s egy-egy nagyobb épületet, minő a megye háza, városháza, meg azzal szomszédos épületek valóságos lángtengerben usztak. Az utcák telve voltak járőkelőkkel, nyüzsgött a sokaság, a kivilágított városban gyönyörködtek.

Tegnap reggel harangszó hívta a hívőket templomba. Ezrenként tolongott a közönség, hogy részt vehessen a magasatos ünnepélyen. A reformátusok és evangélikusok ismét együtt tartották meg az egyházi szertartást és Szalay József református lelkész hazafias szent beszéddel méltatta a nap jelentőségét. Majd az egész diszes közönség, élén a vármegye diszmagyarba öltözött főbb hivatalnokai, a törvényszéki, városi, állami, pénzügyigazgatósági magasabb hivatalnokok a róm. kath. plébániába vonultak, mely ez alkalommal szintűl megtelet ünnepelő közönséggel. Az ünnepi nagy misét Schaffner Antal pápai praelátus celebrálta fényes segédlettel. Az ünnepi szent beszédet Uitz Péter billédi plébános, az ismert szónok mondta. Beszéde valódi szónoki remekmű volt, a mely vallásos érzés hangján, meggyőző érvekkel támogatva esetelte a szentté avatott király érdemeit, majd áttért azokra a veszélyes tévtanokra, melyek lerombolni akarják a keresztény társadalmat: kiterjeszkedett a kozmopolitizmus elveire. A beszédet rendkívül meghatóttan hallgatták a jelen voltak, s el kell ismerni, hogy az nagy belső becsénél fogva ritkítja párját. Az egyházi szertartás fényét nagyban emelte Babiczky kisasszony szívhez szóló éneke is. Az egyházi szertartás alatt a helyben állomásozó

honvédség egy díszcsapata állott zászlósan a szentegyház előtt. Fuka százados vezénylete alatt tették meg a szokásos díszlovócskát, még pedig oly precizitással, hogy az elismerés méltán megilletetheti őket. A nyalka legények pompásan teljesítették feladatukat. Majdnem délig tartott az egyházi szertartások sorozata, az egybegyűlteket vallásos, szent érzettel hagyták oda az imaházat. — Legyen örökké megünnepeelve a szent király emléke!

— **Személyi hír.** Rónay Jenő főispán szombat este néhány napra tartó szabadságidőre elutazott Nagybecskerekre.

— **A kultuszminiszter Szegeden.** A napokban több tanügyi kérdés elintézése végett egy küldöttség járt Csáky Albin gróf vallás és közoktatásügyi miniszternél. A deputáció tagjai ez alkalommal biztos tudomást szereztek arról, hogy a miniszter még ez év folyamán, valószínűleg október hó első felében meglátogatja Szegedet, hogy az ottani tanügyi viszonyok és kulturális haladás felől meggyőződjön s a polgári és kereskedelmi iskola ügyét személyes intervencziójával intézze el. A kétségkívül fontos látogatás nagy örömet okoz Szegeden.

— **Városi közgyűlés.** Nagybecskerek város képviselőtestülete ma délután 3 órakor ülést tartott. Az ülés lefolyásáról részletes tudósítást lapunk holnapi számában fogunk közölni.

— **A délvidéki szini szövetkezet Lugos, Nagy-Becskerek, Versecz és Fehértemplom színházaira ezennel pályázatot hirdet a következő feltételekkel:**

1. A megválasztandó szintársulatnak operettebohózat és vígjáték, népszimű és drámai előadásokat kell tartania, saját zenekarral, ruha és könyvtárral bírnia.

2. A sziniévad 1893. október 1-jétől 1894. április 16-ig tart a következő sorrendben: Pancsován október 1-jétől november 15-ig, Nagy-Becskerekre november 16-tól december 31-ig, Lugoson 1894. január 1-től február 8-ig, Verseczen február 9-től márczius 15-ig és Fehértemplomban márcz. 16-tól április 16-ig (ez utóbbi helyen 14 előadás).

3. Bérletszűnetek és jutalomjátékok engedélyezését a szövetkezet városainak egyesülteik adják meg.

4. A megválasztott szinigazgató a következő segélyezésben részesül: a) Lugos biztosított bérlet: 1000 frt, készpénzsegély 300 frt, összesen 1300 frt. b) Versecz biztosított bérlet: 1226 frt, készpénzsegély 150 frt, összesen 1376 frt. c) Fehértemplom biztosított bérlet: 1300 frt, (fűtés, világítás értéke 200 frt, összesen 1500 frt. d) Pancsova biztosított bérlet 1500 frt, összesen 1500 frt. e) Nagybecskerek biztosított bérlet 1400 frt (szabad színház, fűtés, világítás 600 frt, összesen 2000 frt). Összes segély 7676 frt.

Mint hogy a bérletgyűjtés tovább folyik, összesen 8000 frtnyi segély remélhető.

5. Pályázati kérvények f. é. szept. 5-éig a lugosi szinügy-gyámoló egyesület titkárához (Dr. Dengi János, Lugoson) küldendők. Lugos, 1893. augusztus 15-én. Péczy Ferencz, alelnök. Dr. Dengi János, titkár.

— **Iskolai beiratások.** A t. cz. szülők és gyámok tisztelettel értesítetnek, hogy a beiratások az 1893/94-iki tanévre a Miasszonyunkról nevezett iskolánövérnek vezetése alatt álló nagybecskereki róm. kath. intézetbeli magán felső és népiskolában szeptember 1., 2., 3. délelőtt 8-12, délután 3-5 óráig a zárdaépületben tartatnak. Szeptember 4-én pedig reggeli 8 órakor az ünnepélyes: „Veni sancte” a pléb. templomban megtartatik, mely után az előadások kezdődnek. Nagybecskerek, 1893. augusztus hó. Az igazgatóság.

— **Szintársulat naiva nélkül.** Nagy zavarba hozta Tárnoky Gizella a direktorát, Leszkay Andrást. A kis naiva ugyanis elszereződött Leszkaihoz, s a mult héten két heti szabadságidőre Genfbe utazott, s annak elteltével sem mutatott hajlandóságot a visszatérésre. A kétségbeesett direktor hiába küldött telegammot, levelet utána, a naiva nem is válaszolt. Végre jött egy levél tőle, amelyben kért 60 forint előleget, a direktor küldött — hetvenet. A gavallér direktor most ujra kapott egy levelet, amelyben Tárnoky elbucszik a társulattól és a direktortól és kijelenti, hogy nem hajlandó többé visszatérni a nagyváradi társulathoz, mert egy esztendősi pihenésre van szüksége és addig a szinpadtól visszavonul.

— **A babona áldozata.** Apátfalván egy tizenhat éves fiú szülei távollétében felakasztotta magát. Az eset természetesen nagy részvétet keltett mindenfelé, az öngyilkos atyja: Szigeri József jómódu gazda ember, tehát nélkülözések nem vihették az öngyilkos gyermeket sirba, beteg sem volt, s így nem lehetett kideríteni a végzetes tett okát. Végre rájöttek. A fiú ugyanis kóbor czigányasszonnyal jószólottot magának, s az egyik megjósolta neki, hogy kilenc hónap mulva meg fog halni. Attól kezdve a fiú folyton buskomor volt, s ilyen állapotban követte el végzetes tettét.

Londesz Elek.

— **Gyermekokoskodás.** Vendég volt a háznál s ilyenkor a gyermeket este korán szokták aludni küldeni. Az apa gyöngéd figyelemmel hiába valónak bizonyult, Pistike nem akart aludni menni. Végre az anya kezdett vele beszélni.

— Pistike menj aludni, láthatod a csirkék is mind lepihentek.

— Akkor jer te is mama, mert látod a csirkék is együtt alszanak a mamájukkal.

— **A borossebesi zendülés** Leiketlen, szélahamos emberek munkászendülést rendeztek Borossebesen. Kohlberger Lajos és József budapesti illetőségű asztalossegédek ugyanis már régebb idő óta Borossebesen dolgoznak, s a két testvér valami csekélység miatt összezördült a főnökével, s a helyett, hogy a törvényes uton követelték volna járandóságukat, elkezdtek bosszúból felingerelni a munkásokat, aminek az lett a következménye, hogy másnap senki sem akart munkába állni. A szolgabírói hivatal megidézte a Kohlberger testvéreket gazdjuk panasza folytán. Ok azonban kijelentették, hogy csakis az erőszaknak engednek. Elküldtek hát értük két csendőrt, akikkel azután fel is mentek a szolgabíróshoz. Mig odabenn tárgyaltak, addig kívül egyre szaporodott a nép és hangosan követelték, hogy a Kohlberger testvéreket bocsássák szabadon, amit meg is tett a szolgabíró, miután sikerült a differenciákat, amely a főnök és segédek között fennállott, békés uton kiegyenlíteni. A kiszabadulás öröme azután nagy murit csaptak a korcsmákban. A csendőrök igazán tapintatos eljárásának köszönhető, hogy ezzel a murival ért véget a borossebesi munkászendülés. Ugyanis titokban kiadták a rendeletet a korcsmárosnak, hogy ha a munkásokon látszik a borhatása, ne adjanak nekik több szeszes italt. Így történt, hogy a kijózanodott munkások másnap szó nélkül munkába álltak.

— **A cséplőgép áldozata.** Minden nyáron nagy azoknak a száma, akiket megcsönkít vagy összezuz a cséplőgép. Most Zomborban történt egy ilyen eset. Bacsik Kálmán, egy odaváló gazda tizenhat éves diák-fia tegnapelőtt kiment a szérűre, ahol a munkások gabonát csépeltek. Unalmában odament a géphez és segíteni akart az etetőnek. Felkapott tehát egy csomó átázott gabonát és bedobta a gépbe. De a nedves szalma megtorlódott a dobban s a diák, hogy eligazítsa, egy karjával belenyúlt a dobba, de olyan szerencsétlenül, hogy a gép fogai elkapták a karját és teljesen összeroncolták. A fiu karját amputálni kell.

— **Gyermekrablás az országuton.** A nagyszalontai országuton fényes nappal vakmerő gyermekrablás történt. Az eset részletei a következők: Kiss nagyszalontai módos gazdának két kis leánya haladt az országuton Sillye-község felé. A községtől már nem voltak messzire, mikor egy Sillye felől vágtató szekérral találkozott, a szekéren egy ötven évi körüli előtűk ösmeretlen parasztember ült s mikor megpillantotta a két leánykát, leugrott elébük s a kisebbiket, a kilenc éves Marit ölébe kapta, feltette a szekérra, azután közzé csapott a lovaknak s egy keresztutnál eltűnt. Az ott maradt leányka kétségbeesetten sikoltozott, de az elrablott testvéreinek jajai, jajgatása rövid idő múlva elhangzott a messzeségben. A leányka haza szaladt s az apjának elmondta az esetet. Kiss gazda azonnal Nagy főszolgabíróhoz ment és jelentést tett neki a gyermekrablásról. Nagy főszolgabíró táviratozott Szathmáry Gyula alispánhoz és a szomszéd megyékhez, hogy indítsák meg a nyomozást a gyermekrabló ellen. A nyomozás ez ideig még nem vezetett eredményre.

Táviratok.

Szent István-nap a fővárosban.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szokott fényben és pompában ünnepelte a főváros Szent István napját. Már a kora reggeli órákban ezernyi ember tolongott a lánchídon s propellereken keresztül Budavárába, a hol a házak ez alkalommal ünnepi zászlódiszt öltöttek. A Ferencz-József kapun, Jezsuitalépcsőn keresztül ember ember hátán tolongott, nem volt egy talpalatnyi üres tér. A házak tetejéről és ablakairól valóságos zászlóerdő csüggött alá. A pénzügyminiszterium, a régi városháza, az iskola-épület, a belügyminiszterium épülete és a tágas díszterén minden ház ünnepiesen fel volt díszítve. A széles utcákon annyi ember tolongott, hogy a Szent Zsigmond-kápolnától a Mátyás-templomig a felállított katonák soralda daczára is alig volt képes a menet haladni. Az ablakokból ünnepi ruhába öltözött hölgyek gyönyörködtek a nyüzsgő népben.

Az ünnepélyek sorozata reggel 7 órakor kezdődött a Szent-Zsigmond kápolnában. A nagymisén, melyen Vaszary

Kolos hercegprimás fényes segédlettel pontifikált, jelen voltak az összes miniszterek, a hatóságok vezetői, a főváros bizottsági tagjai, mindannyi fényes díszmagyarban. A mise végeztével a menet a Szent-István jobbjával az ujonnan restaurált Mátyás templomba ment, ahol a szent beszéd következett. A menet előtt négy pap vitte az üvegszekrénybe zárt szent jobbot, majd közvetlenül utána baldachin alatt teljes ornátusban Vaszary hercegprimás haladt, követve az ország főpapjai által. A Mátyás templomban elhangzott szent beszéd meghallgatása után a menet az uri utcán keresztül visszavitte a nemzet érekllyét a Szent-Zsigmond kápolnába.

Délután a szent jobb közszemlére volt kitéve és ezernyi ezer ember zarándokolt ismét a várba.

József főherceg fia — nádor.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az „Extrapost” mai száma azt a valószínűtlen hírt kürtöli világgá, hogy József főherceg fia, a fiatal József Ágost főherceg Magyarország nádora lesz. E hír azonban minden alapot nélkülöz.

A francia választások.

Budapest, aug. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból érkezett sürgönyök jelentik, hogy a választások nagy izgalmak közt kezdődtek meg. Az eddig beérkezett jelentések szerint a megejtett választásoknál a köztársaságiak győztek. A köztársaság elleni lapok minden küzdelme hiába valónak bizonyult, a republikánus párt egyre növekszik.

Kevés a szén.

Budapest, augusztus 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonban nagy elkeseredést okoz, hogy a tömeges sztrájkok miatt a szén a bányák raktáraiban marad felhatalmazva, a gyárak tehát szénhiány miatt nem tudnak dolgozni és nincs munkakéz, a melyik rendelkezési helyére juttassa. Egy parlamenti tag legutóbbi beszédében kijelentette, hogy e hét folyamán egy nagy-szabású bányász értekezletet fognak tartani, amely hivatva lesz a felmerült bajokat megszüntetni.

A sztrájk.

Budapest, augusztus 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wallisban folyton tart az izgatottság a sztrájkoló munkások és a nem sztrájkoló között. Az összeütközések napirenden vannak, bár a hatóságok mindent elkövetnek, hogy azt megakadályozzák.

VASUT-ÜGYEK.

Magyar királyi államvasutak. Budapest, jobbpárti üzletvezetőség.

Arverési hirdetemény. Ezennel közhírré tétetik, miszerint az üzletszabályzat 70. §-a értelmében elárusítandó kiválóan szállítmányok nyilvános elárverezése Budapest, Duna-part alomásonk f. hó 24-én csütörtökön délelőtt 9 órától kezdve tartatik meg, mely árverésre a t. cz. közönség ezennel meghívatik. Budapest, 1893. aug. hó 1-én. Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak Budapest jobbpárti üzletvezetőség.

A m. kir. államvasutak Budapest-hatvani vonal Besnyő megálló helyen levő őrház kibővítendő és átalakítandó. Ezen bővítési és átalakítási munkáknak biztosítása céljából ezennel nyílt pályázat hirdettek és pályázók felszólítottak, hogy a versenyfeltételek szerint felszerelt és bélyeggel ellátott ajánlataikat legkésőbb f. évi augusztus hó 16-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak Budapest jobbpárti vonalak üzletvezetőség titkárságánál benyujtsák. Később érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. Óvadék fejében legkésőbb augusztus 14-én délelőtti 11 óráig 180 forint készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban az utóbb említett üzletvezetőség gyűjtőpénztárána felízetendő. Az ajánlatok borítékai „Ajánlat a magy. kir. államvasutak budapest-hatvani vonal Besnyő megállóhely kibővítési munkáira” felírással látandók el. A végrehajtandó munkákra vonatkozó versenyfeltételek, szerződési tervezet, tervek és költségvetések f. évi augusztus 2-ától kezdve a Budapest jobbpárti vonalak üzletvezető ségének építési és pályafenntartási osztályában naponta 8—12 óráig délelőtt betekintethők. — Budapest, 1893. július hó. Az üzletvezetőség.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy asszony.

(Regény.)

A „Torontál” számára írta: Mathézer Márton.

(18-ik folytatás.)

— Oh Jewrem, szakítá félbe Mária Paulowna, ne szólj erről az istenért!

— Lehetetlen ezt elkerülnöm ez órában Mária Paulowna. Már egyszer méltatlanul bántam veled, a te angyali szived megbocsátott nekem, ha még egyszer történnék, önmagam előtt kellene pirulnom.

A rendőrminiszter nagyon jól van értesülve kedvesem, én a titkos társulatok egyikének legtevékenyebb tagja vagyok.

— Oh istenem, istenem! sóhajtá a grófnő kezeit tördelve.

— Azt mondják, folytatá a gróf, hogy a nihilisták csak rombolni akarnak, hogy nem szent előtők semmi. Se ős erény, se név, se rang! Meglehet. De ha teszik, jogosan teszik. Ha rombolni akarnak, az csak azért történik, hogy újra építhessenek, ha a korhadt fa nyög fejszecsapásuk alatt — csak az új sarjadéknak akarják az azt megillető helyet biztosítani. Oh Mária Paulowna én magam is a főrangú világhoz tartozom, de ne a vér, a szív, a lélek legyen nemes. Avagy vissza tudják-e a csárok kormányai tartani az áramlatot! Oh erre több kellene a zsarnokias erőszakoskodásnál, tiszteletet kellene szerezni intézményeknek. Csakhogy az lehetetlen: a tiszteletnek más, egészen más forrása van, azt kiérdemelni kell, kieroszakolni? soha! Ismétlem, a rendőrminiszternek igaza van, hogy az ő szavaival éljek: merényletről van szó.

— Oh, kiáltá a grófnő és oda borult kedvese nyakába, te nem fogsz abban részt venni! Ugye édesem, te menekülni fogsz?

Jewrem átkarolta kedvesét.

— Nem Mária Paulowna, nem fogok menekülni felelé szomorúan, férfias kitartással fogok dacolni a veszélyrel, azon a helyen, a hova a kötelesség parancsszava, hova becsületem állít.

— Oh istenem, istenem, mily boldogtalan vagyok! kiáltá a szép asszony. Magad rohansz gyilkosaid szuronyába és ez engem is megöl!

— Oh hogy nem volt erőm eltaposni érzelmeimet, folytatá a gróf. Most már oly nehézzé válik kötelességem teljesítése. Érzem a kint, mit leleplezéseim neked okoznak angyalom, de érzem azt is, hogy nemes szivedet csak őszinteséggel engesztelhetem.

— Lehet, hogy néhány nap múlva már későn lenne, nagyon valószínű, hogy végzetem már meg van pecsételve és én nem törhetem fel e pecsétet, még szilárdabbá kell azt tennem.

— Oh Jewrem, mily borzasztó dolgokat kell még hallanom!

— Igazad van Mária Paulowna, a legborzasztóbb még hátra van, csupa kiméletből rövid akarok lenni: nekem a czárt kell meggyilkolnom. Így határoztuk azt.

Mária Paulowna felsikoltott Arany haja feloldozott fején és nehéz fűrtökben omlott alá vállaira. Nehány lépést tőn az ifju felé, a gróf karjaiba foka fel.

— Oh Jewrem, Jewrem, most ismerem fel álmod rémalakját! Ama szerencsétlen menekülő a kötéllel nyakán te valál és a másik vége nyakamon volt!

A grófnő minden tagjában remegett, arcának minden vonásai a kétségbeesett fájdalmat hirdették. Alig volt képes lábain állni.

— Légy erős kedvesem, mondá Jewrem, el kell ugyan készülnie lennünk a legvégsőre, de ez nem azt jelenti, hogy be is fog következni! Almod csupa agyrem, a rendőrség emmiatiói hizlalak fogékony képzeletet. Téged a legrosszabb esetben sem érhet baj.

— Oh én nem rettegek életemért, viszonzá a szép asszony hevesen, csak boldogság lenne az rám nézve, ha érted feláldozhatom!

Mária Paulowna nyugodtabb lőn, egy gondolat villant meg agyában és az újra éleszté muló félben levő reményét.

— Jewrem, mondá szeliden és szép szeméit ráemelé az ifjura, én nem akarok lebeszélni tervedről, nem akarok rábírn arra, hogy becsületed árán áldozatot hozz szerelmünknek, ugye se sikerülne az nekem.

De, de — folytatá tétovázva — bocsás meg e szóért, nekem úgy tetszik, mintha eljárásod könnyelmű, esztelen lenne kisé?

— Hogyan édesem?

— Lehet, hogy nincs igazam Jewrem, hiszen én csak gyenge nő vagyok, ki mit sem ért szárdéktok horderejéből, de te hasztalan döntöd magad a veszélybe, hasztalan viszed társaidat a mézárszékre, Lásd, a rendőrség már értesült, hogy van valami készülöben, szemmel tart beneteket, vigyáz minden lépésedre, mert figyelmessé van tevő. Könnyelműség volna játékukat megkönnyíteni, karjaikba dobni magadat, társaidat. Lehet, hogy terved mindazonáltal sikerül, de százsorta valószínűbb, hogy ily körülmények között hajótörést fog szenvedni. (Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.
Főmunkatárs: Holtsy Jenő.

